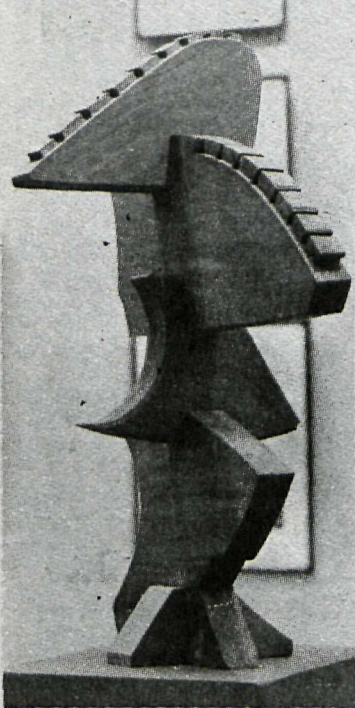

Mannfæð á haustsýningu við Grátmúrinn

fólk í listum

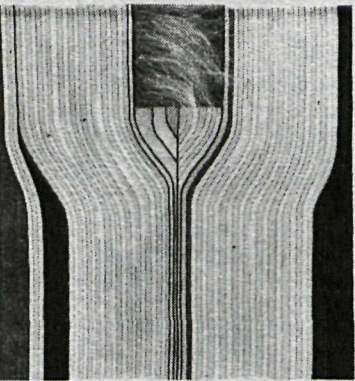
Það er komið haust og bráðum verður kominn vetur. Laufin á trjánnum eru sum orðin rauð og gul í framan og tilveran er regngrá í vöngum. Það sem tekur þó öll tvímæli af um árstíðaskiptin, er að útsölnurnar eru byrjað-

Skúlpúr eftir Sigurjón Ólafsson.

Ein af myndum Agústs F. Petersens, dæmigerð fyrir manna-myndir hans.

Asgerður Búadóttir sýnir vandaðan, listrænan vefnað sem teljast verður í sérflokki.

Kínastelpa

Frumdrög eftir Ragnar Kjartansson

ar og haustsýning Félags íslenzkra myndlistarmanna hefur verið opnuð almenningi. Það síðarnefnda er eins konar punktur aftan við sumarlanga stöðvun menningarinnar, því veturinn er sá árstími, sem menn sinna listum og vísindum bezt á Íslandi.

Um þáttöku og tilgang

Haustsýning FIM hefur um langt skeið vakið dálitla eftirvæntingu, auk þess sem hún er marktæk um árstíðaskiptin, en ég veit ekki hversu oft hún hefur verið haldin, né heldur hvaða stefnuskrá sýningarnefndinni er ætlað að starfa eftir.

Hjörleifur Sigurðsson, formaður Félags íslenzkra myndlistarmanna segir á þessa leið í ávarpi um haustsýninguna:

„Haustsýning Félags íslenzkra myndlistarmanna er aftur komin í Kjarvalsstaði. Það er félaginu vitaskuld fagnadarefni af ýmsum ástæðum. Fyrst má nefna, að hér gefst rými til að kynna fólk í borginni — og reyndar landinu öllu — stór verk og víðtækt úrval myndlistar þessarar stundar. Í annan stað höfum við jafnan litið svo á, að samtök myndlistarmanna hafi átt nokkurn þátt í byggingu hússins á Miklatúni enda varð víðskilnaður við það um stundarsakir engan veginn sársaukalaus. Nú munu hvorki raktir þræðir né hnútar Kjarvalsstaðadeilunnar. Hún varð að sumu leyti til góðs fyrir myndlistarlífið og framrás þess. Við vonum, að samtök listmanna og stjórnendur Reykjavíkurborgar haldi áfram að styrkja grundvöllinn, sem báðum er hagkvæmur og eðlileg forsenda grósku í listum og menningarmálum. En hver er tilgangur Haustsýningar? Ég nefndi aðalatriðin í þriðju setningunni. Auk þess skulum við jafnan krefjast endurnýjunar og nánari tengsla við stærri hópa og fleiri einstaklinga samfélags okkar.“

Alls bárust sýningarnefndinni um 300 verk og var tæplega helmingur þeirra tekinn á sýninguna, en alls sýna 48 listamenn þarna verk sín og sjö sýna nú í fyrsta skipti á haustsýningu FIM, þeir Ómar Skúlason, Kristján Kristjánsson, Þórður Hall, Jón Örn Ásbjörnsson, Gúsi Guðmann, Haukur Dór og Salome Fannberg.

Við getum verið sammála formanni félagsins FIM, að haustsýningin eigi að rúma „stór verk og víðtækt úrval myndlistar þessarar stundar“, en til þess að svo sé að þessu sinni, vantar verk of margra á þessa haustsýningu. Má þar t.d. nefna málara eins og Svavar Guðnason,

Þorvald Skúlason, Hjörleif Sigurðsson, Karl Kvaran, Veturlíða Gunnarsson, Benedikt Gunnarsson, Jóhannes Jóhannesson, Steinþór Sigurðsson, Hrólf Sigurðsson, Sverri Haraldsson, Jóhann Briem, Erro og Finn Jónsson, svo eitthvað sé nefnt af nöfnum.

Þetta er bent á til þess að vekja athygli á þeirri staðreynd, að frægustu málara okkar virðast einhverra hluta vegna, sniðganga þennan grátmúr íslenzkrar myndlistar, haustsýninguna, og meðalmennskan fær óáreið að halda eins konar innanfélagsmót í málverki og myndlistum undir djörfu og velþekktu merki.

Maður getur skilið það, að einn og einn merkilegan málara vanti, en þegar breiðsiban á drekanum snýr annað ár eftir ár, þá veit maður naumast lengur undir hvaða fána er barizt, og haustsýningin 1976 er ekki „víðtækt úrval myndlistar þessarar stundar“, heldur eitthvað annað.

Þá vil ég geta þess, að dálitð er um „gamlar“ myndir, þ.e. myndir, sem áður hafa verið sýndar almenningi. Sumar hafa nú verið „yngdar“ í sýningar-skra af einhverjum orsökum, t.d. myndin af Gylfa Gíslasyni teiknara, hún er sögð máluð 1976, en var samt á sýningu um réttirnar í fyrra. Allmargar myndir aðrar hefur maður séð áður á ýmsum sýningum aftur í tíðinni, og er það í meira lagi torskið hvaða erindi þær eiga nú allt í einu við líðandi stund, myndlist „þessarar stundar“, eða þá ögurstund, sem skiptir sköpum.

Auðvitað eru á haustsýningunni verk eftir menn, sem skipta máli fyrir íslenska myndlist, og það verulega miklu máli, en þetta er þó ekki það úrtak sem við höfðum vonað að fá að sjá.

Myndum fækkað

Sýningarnefnd (12 listamenn, formaður Leifur Breiðfjörð) fer einnig mjög vafasama leið, eða umdeilanlega að þessu sinni.

Eftir hálfgerð vandræði með húsnæði og lausn deilunnar um Kjarvalsstaði, fær sýningarnefndin nú allt húsið undir haustsýninguna, tvo sali, ganga og útisvæði, auk skilrúma. Í stað þess að velja þá leið að sýna sem flest verk, t.d. með því að nota húsið eins og gert var á yfirlitssýningunni, sem haldin var á Þjóðhátíðarárinu 1974, þá er flokkun beitt, og reynt er (að sögn) að gefa betri mynd af einstökum listamönnum með því að hafa fleiri verk eftir hvern þeirra, 5&6 frá hverjum. Þetta hefur þann augljú kost, að sýningin fær betri heildarblæ en ella hefði orðið, en öbb-

inn af myndverkum margra manna fer ofan í kjallarann aftur í geymslu. Að mínu mati

er nú átt að nota tækifærið og setja upp skilrúmin og hengja á þau myndverk og nota sömu-leiðis ganga og kaffihúsið undir myndlistarverk. Þá hefðu þau getað orðið mun fleiri og FIM hefði fengið tækifæri til þess að kynna víðtækara úrval myndlistar en þarna er gert. Þvívar á sínum tíma haldið fram, að ófélagsbundnir menn, t.d. Reykvikingar, sem mála án þess að vera í málarafélagi, gætu sent verk sín á samsýningu FIM a.m.k. einu sinni á ári. Þetta átti að réttlæta að starfsemi Kjarvalsstaða gæti orðið skynsamlegt listmat, án þess að rekinn væri hrein einokunarpólitik. Sýningarnefndin hefur ekki skýrt frá því, hversu margir myndlistarmenn sendu verk, aðeins sagt, að 8 manns, sem ekki hafa áður sýnt með félaginu, væru nú með, og að 13 utanfélagsmenn væru með verk, en 35 félagsmenn. Verður það að teljast mjög sanngjarnt hlutfall, og hefur ekki á sér einokunarbla.

Myndirnar á sýningunni

En víkjum nú ögn að myndunum.

Agúst F. Petersensýnir fimm verk og eru mjög í þeim anda, sem verið hefur. Baldur Edwins (1918) á eina mynd, sem vakið hefur verulega athygli. Þessi mynd er sögð frá 1976, en mér er sagt, að málari hafi fyrir þrem áratugum „málað svona“ og þótt vondur málari. Núna er þetta í takt við tímann og vekur myndin mikla athygli. Gaman væri að fá að sjá fleiri myndir eftir hann.

Björg Þorsteinsdóttir er með gríðarstóra myndþrennu, 146x362, er hún nefnir „Gjaldeyrislyfi“. Bragðdauf og kraftlaus með öllu, þrátt fyrir stærðina.

Bragi Asgeirsson rær á dökkumíðum, en myndir hans eru sem fyrr mjög athyglisverðar og sterkar.

Eiríkur Smith er með vatns-litamyndir, sem voru á einkasýningu hans í sama húsi fyrir nokkrum mánuðum.

Elias B. Halldórsson er með eina í svipuðum anda og kom fram í seinustu sýningu hans. Gísli Guðmann Jónsson er með fallega gerðar pastel myndir, en þyrfti að reyna að skapa sér persónulegri stíl.

Hafsteinn Austmann er við það sama

Haukur Dór Sturluson er með sex myndir og auk þess leirmynd. Olíumyndir hans eru ekki mjög persónulegar fyrir hann sjálfan, en tússmyndirnar

á hinn bóginn athygli verðar.

Hörður Agústsson er með sex myndkríli, hálfgerð frimerki, en mjög skemmtilegar. Gott dæmi um það hvaða árangri hefði verið unnt að ná með því að notfæra sér meira skilrúmin.

Jóhannes Geir er með fjórar olíumyndir og er gleðilegt að vita til þess, að hann er nú aftur byrjaður að ná tökum á olíumálverki eftir áralanga vinnu í pastel.

Kjartan Guðjónsson er með þrjár vel byggðar myndir, nokkuð „súrar“ í lit. Hann þyrfti að snúa aftur í birtuna.

Kristján Davíðsson er glossalegur. Stóra myndin er ekki í hópi beztu verka málaraans, en hinar eru betri.

Magnús Kjartansson, Sigurður Örylgsson og Ómar Skúlason eru með það, sem þeir nefna blandaða tækni. Þetta eru skemmtilegar myndir í hæfilegri fjarlægð.

Gáski þeirra félaga setur að visu fjórlegan blæ á sýninguna, en manni er þó til efs, að myndir þeirra varðveitist óskemmdar nema fáeina mánuði. Ég hef t.d. séð hvernig gömul blöð fára í ljósi. Ef til vill ættu svona myndir að vera undir gleri, ef þeim er ætlað líf.

Það hafa sagt mér sérfróðir menn, að íslenzkir myndlistarmenn séu ekki allir nógu gætnir í efnismeðferð. Tugir mynda Gunnlaugs Schevings munu liggja undir skemmdum, því unnið var með vondu efni, og það sama er að segja um myndir Jóns Stefánssonar og fl. Þær þola bókstaflega ekki venjulegan geymslustað, þ.e. að hanga á vegg, og stórum fjárhæðum verður að verja til þess að reyna að bjarga þeim frá því að springa og molna í sundur.

Ég sá eina mynd eftir einn þeirra félaga á öðgunum, sem var mjög illa farin eftir aðeins fáeina mánuði. Sem sagt, þeir verða, allra hluta vegna, að finna sér útrás í varanlegra efni. Erlendis standa menn frammi fyrir svipuðum vandamálum.

Margrét Þ. Jóelsdóttir og Stephen Fairbairneru með blíðlynd, sérstæð verk.

Maria H. Ólafsdóttir sýnir tvær myndir frá 1974. Hafa þær verið á sýningu áður og veita því ekki viðbótarupplýsingar um þennan ágata málara.

Matthea Jónsdóttir sýnir „Hitabylgju“, sem sver sig í átt við fyrri myndir, nema liturinn er heitari.

Kristján Kristjánsson sýnir þrjár poppmýndir, sem eru óvenju vel gerðar frá sjónarmiði formfræðinnar.

Þessi myndgerð er orðin dálitð þreytandi að visu, en þessar þrjár litlu myndir eru í sérflokki.

Olíumálverk eftir Kjartan Guðjónsson

Örylgur Sigurðsson á þrjár myndir á sýningunni, einskona „lausavísur“ úr ferðalögum málaraans.